

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 5 grudnia 2016 r.

Adam Bodnar

VII.7037.127.2016.MM

Pani

Anna Zalewska

Minister Edukacji Narodowej

al. J. Ch. Szucha 25

00-918 Warszawa

na podstawie doniesień medialnych (zob. artykuł Alicji Lehmann, *Planując reformę edukacji PiS nie pomyślał o uczniach szkół muzycznych. Co ich teraz czeka?*, opublikowany na portalu: wyborcza.pl dnia 16 listopada 2016 r.) oraz wniosków obywateli, kierowanych w ostatnim czasie do Rzecznika Praw Obywatelskich, powziąłem informację o wątpliwościach dotyczących skutków, planowanej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej reformy oświaty, dla ogólnokształcących szkół muzycznych.

W obowiązującym stanie prawnym kształcenie muzyczne na poziomie podstawowym jest realizowane w dwóch typach szkół: szkołach muzycznych I stopnia oraz ogólnokształcących szkołach muzycznych I stopnia. Szkoły pierwszego typu realizują wyłącznie kształcenie artystyczne w ramach sześcioletniego lub czteroletniego cyklu kształcenia uzależnionego od wieku ucznia. Stanowią one większość szkół muzycznych w Polsce. Ogólnokształcące szkoły muzyczne I stopnia realizują natomiast – **oprócz kształcenia artystycznego – również kształcenie ogólne, odpowiadające 6-letniej szkole podstawowej.** W związku z tym, odmienne są kryteria wiekowe kandydatów przyjmowanych do tego typu szkół – przyjmuje się wyłącznie dzieci w wieku 6 i 7 lat. Uczniowie tych placówek realizują więc jednocześnie obowiązek szkolny, a wraz z ich ukończeniem uzyskują wykształcenie podstawowe. W toku kształcenia uczęszczają oni na zajęcia w grupach rówieśniczych.

Skierowane do pierwszego czytania na posiedzeniu Sejmu dwa projekty ustaw: ustawy – *Prawo oświatowe* oraz ustawy *Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe* przewidują zmiany w dotychczasowym systemie szkolnictwa, polegające na stworzeniu systemu 8-letniej szkoły podstawowej, 4-letniego liceum ogólnokształcącego, 5-letniego technikum, 3-letniej branżowej szkoły pierwszego stopnia, 3-letniej szkoły specjalistycznej przysposabiającej do pracy, 2-letniej branżowej szkoły drugiego stopnia oraz szkoły policealnej. Nie jest natomiast jasne, czy zmiany te obejmą również ogólnokształcące szkoły muzyczne. **Należyte skorelowanie systemu kształcenia muzycznego i ogólnokształcącego powinno być – w mojej ocenie – jednym z podstawowych założeń reformy systemu edukacji.** Wiąże się ono bowiem z szeregiem podstawowych praw i wolności jednostki, m.in. z prawem do nauki wyrażonym w art. 70 Konstytucji oraz wolnością wyboru i wykonywania zawodu zagwarantowaną w art. 65 Konstytucji.

Z treści publikacji prasowych i wpływających do mnie wniosków wynika, że pojawiły się wątpliwości co do tego, czy zmiany polegające na przekształceniu szkół podstawowych w szkoły ośmioletnie obejmą również ogólnokształcące szkoły muzyczne I stopnia. Ma to ogromne znaczenie dla uczniów tych szkół. Ze specyfiki kształcenia muzycznego wynika bowiem, że tylko część uczniów decyduje się na dalsze kształcenie w szkole muzycznej II stopnia. Inne są bowiem cele edukacyjne realizowane na tym poziomie kształcenia. Podstawowe szkoły muzyczne mają na celu przede wszystkim umuzykalnienie uczniów, z kolei szkoły II stopnia realizują już kształcenie zawodowe i mają na celu przygotowanie uczniów do profesjonalnej działalności muzycznej. Decyzja o kontynuowaniu edukacji muzycznej w dużej mierze wiąże się więc z wyborem drogi zawodowej i koniecznością wykazania się szczególnymi predyspozycjami.

Z treści informacji przekazywanych Rzecznikowi Praw Obywatelskich wynika, że Ministerstwo Edukacji Narodowej i Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego prezentują odmienne stanowiska w sprawie możliwego wydłużenia okresu kształcenia w ogólnokształcących szkołach muzycznych I stopnia. W uzasadnieniu ustawy – *Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe* wskazano, że szkoły prowadzone przez ministrów, których uczniowie realizują obowiązek szkolny lub obowiązek nauki, przekształcane są w analogiczny sposób jak szkoły prowadzone przez jednostki samorządu

terytorialnego – z czego ma wynikać przekształcenie ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia w szkoły ośmioletnie. Z kolei MKiDN zakłada – jak wynika z doniesień medialnych – utrzymanie dotychczasowego sześcioletniego systemu kształcenia w szkołach podstawowych I stopnia.

Możliwość pozostawienia sześcioletnich ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia, przy jednoczesnym stworzeniu ośmioletnich podstawówek, budzi poważne obawy rodziców dzieci kształcących się w tych placówkach. Oznaczałoby to bowiem, że uczniowie, którzy nie planują kontynuować edukacji muzycznej w szkole II stopnia, zmuszeni byłiby do przeniesienia się do innej ogólnokształcącej szkoły podstawowej celem ukończenia edukacji na poziomie podstawowym. Tego typu sytuacja stanowiłaby poważne obciążenie dla uczniów i ich rodziców. Konieczność zaaklimatyzowania się w nowym i dobrze zintegrowanym środowisku szkolnym dla dzieci w trudnym okresie dojrzewania wiąże się z silnym stresem, który może mieć negatywny wpływ na rozwój dziecka. Z kolei uczniowie planujący dalsze kształcenie muzyczne nie mieliby możliwości kontynuowania kształcenia w dotychczasowej formie w ramach ogólnokształcących placówek muzycznych, co mogłoby w praktyce stanowić istotną barierę dla kontynuowania przez nich edukacji artystycznej. Uczniowie ogólnokształcących szkół muzycznych znaleźliby się więc w zupełnie odmiennej sytuacji niż uczniowie popołudniowych szkół muzycznych i uczniowie zwykłych szkół ogólnokształcących. Mogłoby to stanowić naruszenie konstytucyjnej zasady równości wyrażonej w art. 32 Konstytucji. W szerszej perspektywie czasowej opisana sytuacja mogłaby również doprowadzić do konieczności przekształceń i likwidacji ogólnokształcących szkół muzycznych, z uwagi na zmniejszenie liczby uczniów, co w konsekwencji może godzić również w prawa osób zatrudnionych w tych placówkach.

W mojej ocenie, z uwagi na powagę i złożoność opisanych wyżej kwestii oraz ich związek z podstawowymi prawami i wolnościami jednostek zasadne byłoby ich uregulowanie na poziomie ustawowym. Za niezbędną w tym zakresie należy uznać współpracę obu właściwych ministerstw.

Z punktu widzenia działalności Rzecznika Praw Obywatelskich wątpliwości budzi również sposób wprowadzania zmian legislacyjnych w opisanym zakresie.

We wszystkich kierowanych w tej sprawie wnioskach do Rzecznika skarżący wskazują, że nie mogą otrzymać kompleksowych informacji o planowanych zmianach, co wywołuje uzasadnione przekonanie, że problematyka ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia nie jest traktowana przez projektodawców z należyłą uwagą. Takie działanie władz publicznych stoi w sprzeczności z wywodzoną z art. 2 Konstytucji zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa.

Mając na uwadze powyższe, działając w oparciu o art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. *o Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2014 r., poz. 1648 ze zm.) zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w niniejszej sprawie i poinformowanie mnie o kierunku planowanych zmian legislacyjnych dotyczących ogólnokształcących szkół muzycznych. Jednocześnie, z uwagi na dużą ilość podmiotów zainteresowanych tą problematyką oraz zbliżający się termin planowanego wejścia w życie wskazanych wyżej ustaw, zwracam się z uprzejmą prośbą o priorytetowe potraktowanie niniejszego wystąpienia.

Podpis na oryginale

Do wiadomości:

Pan Piotr Gliński

Wiceprezes Rady Ministrów

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego